

Література:

1. The Global Gender Gap Report 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://goo.gl/uhUASd>.
2. Блага В.В. Гендерний аналіз Українського ринку праці / В.В. Блага, К.А. Долман, Є.А. Гордієнко // Глобальні та національні проблеми економіки: Електронне наукове видання. – Випуск 11. – Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2016. – С. 105-108.
3. Глобальний рейтинг гендерної рівності: українкам до рівноправ'я ще далеко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.de>.
4. Василькова Р.В. Женская безработица в Украине [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://oldconf.neasmo.org.ua>.
5. Гендерные стереотипы тормозят экономический рост [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://goo.gl/LHguZu>.

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Долман К.А.

*Науковий керівник: Деділова Т.В., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Ефективність роботи підприємств у сучасних умовах господарювання багато в чому залежить від їх здатності до адаптації в мінливих ринкових умовах. Разом з тим, згідно зі статистичними даними, частка збиткових підприємств у промисловості України становить близько 40-50%, тому процес диверсифікації на сучасному етапі стає важливим чинником стабілізації фінансового стану підприємств.

Через реалізацію проектів диверсифікації виробництва покращується використання землі, засобів виробництва і трудових ресурсів, завойовуються додаткові ніші ринків, стабілізується фінансовий стан виробників, повніше задовольняється попит на продукцію, роботи, послуги. Крім того, диверсифікація сприяє витісненню імпорту, більш рівномірному надходженню доходів за періодами року, збільшенню річної маси прибутку. Отже, диверсифікація виробництва вимагає особливого типу господарювання, що стимулює новачі, пошук нових виробництв і ринків.

Диверсифікований розвиток доцільно використовувати при неможливості розвитку ринку, на якому вже працює підприємство, та у випадках, коли підприємство може вийти на новий ринок, який є більш прибутковим. Використовуючи диверсифікаційний розвиток, підприємство може уникати збитків через коливання попиту на один товар за рахунок іншого. Також у разі якщо ринок основного продукту підприємства є перенасиченим, став не перспективним, то диверсифікаційний розвиток є найкращим рішенням [1].

Диверсифікація (лат. *diversus* – різний, віддалений; *facete* – робити) – це:

– розширення номенклатури продукції, яку виробляють окремі фірми та об'єднання;

– процес проникнення фірми в іншу галузь виробництва;

– оволодіння новими видами виробництва з метою підвищення ефективності діяльності, одержання економічної вигоди, розподілу комерційного ризику.

Диверсифікація також є інструментом використання переваг комбінування, проникнення в нові прибуткові галузі, стабілізації бізнесу (діє за принципом «не класти всі яйця до одного кошика») [2].

Диверсифікація як суспільна форма організації виробництва може забезпечити підприємству ряд переваг.

По-перше, вона є важливим засобом управління фінансовими ризиками. Якщо, наприклад, мале підприємство отримує переважну частку прибутку від реалізації якогось одного виду продукції, то погіршення кон'юнктури ринку по даній продукції або стихійного лиха типу епізоотії може призвести до серйозних економічних втрат або навіть до банкрутства такого підприємства. В умовах диверсифікації виробництва втрати прибутку по одних галузях можуть бути компенсовані завдяки одержанню більшого прибутку від реалізації продукції інших галузей.

У разі, коли такої компенсації не відбулося, що цілком ймовірно, економічні втрати по одній галузі не можуть істотно вплинути на фінансово-економічний стан підприємства, оскільки її питома вага в доходах перестає бути домінуючою. Тому підприємства з диверсифікованим виробництвом відзначаються вищою стійкістю економіки, особливо в умовах мінливого зовнішнього середовища і прояву кризових явищ: інфляції, неплатежів, низької платоспроможності населення та ін.

По-друге, диверсифікація дає змогу підприємствам повніше використовувати свої матеріальні ресурси, землю та робочу силу і завдяки цьому пом'якшити сезонність виробництва, підвищити зайнятість працівників, отримати додатковий дохід від своєчасної і продуманої галузевої маневреності, швидше нарощувати обсяги виробництва тих видів продукції, на які є попит і формується прийнятна ціна, а також частково скорочувати виробництво інших видів продукції, по яких стала проявлятися несприятлива кон'юнктура ринку.

По-третє, диверсифікація підприємств, зокрема галузева вертикально інтегрована диверсифікація, дає змогу їм отримувати синергічний ефект і тим самим, за однакових інших умов, підвищувати ефективність виробництва [3].

Одночасно диверсифікація несе малим підприємствам і певні загрози. Вона не завжди дає змогу використати переваги спеціалізованого виробництва, а тому до відомого ступеня є його антиподом. Адже розвиток багатьох галузей розпорошує ресурси підприємства, а тому нерідко не вдається досягти по окремих з них раціональної концентрації. В результаті підприємство втрачає ефект масштабу виробництва. Потрібно також мати на увазі, що управляти диверсифікованим виробництвом значно складніше порівняно з не диверсифікованим [4].

Тому, враховуючи аргументи «за» і «проти» диверсифікації, кожне підприємство повинне вирішити, до якого ступеня йому доцільно диверсифікувати виробництво. При цьому потрібно враховувати стан зовнішнього середовища (стабільна чи нестабільна економіка, кон'юнктура ринку, платоспроможність населення тощо), а також розміри підприємства, фактичний стан його економіки.

Література:

1. Міщенко А.П. Стратегічне управління: Навч. посіб. / А.П. Міщенко. – К.: «Центр навчальної літератури», 2004. – 336 с.
2. Гончаров В.В. В поисках совершенства управления / В.В. Гончаров. – М.: МП «Сувенир», 2011. – 184 с.
3. Говорушко Т.А. Малий бізнес: Навч. посіб. / Т.А. Говорушко, О.І. Тимченко. – К.: ЦНЛ, 2006. – 200 с.
4. Пуцентейло П.Р. Організація підприємництва на ринку товарів і послуг: Навч. посіб. / П.Р. Пуцентейло, А.В. Шлійко. – Тернопіль: НІКЦ «ДОБРИ СПРАВИ». – 2005. – 234 с.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БЕЗРОБІТТЯ ТА ІНФЛЯЦІЇ

Івашко Д.М.

*Науковий керівник: Приходько Д.О., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Безробіття – це соціально-економічне явище, при якому частина працездатного населення не може знайти собі роботу і стає резервною армією праці. Оскільки більшість індивідів одночасно є покупцями готової продукції та продавцями трудових послуг, безробіття знижує їхній життєвий рівень, причому іноді досить значно [1].

Залежність зміни рівнів інфляції, точніше темпу приросту заробітної плати, і безробіття досліджував О. Філіпс. Вчений підкреслив, що з ростом заробітної плати, знижується рівень безробіття, і навпаки. Середнє положення відображає ситуацію сталого економічного розвитку, коли співвідношення темпів приросту заробітної плати та безробіття оптимальне. Пізніше крива взаємозв'язку заробітної плати і безробіття Філіпса була модифікована: П. Самуельсон та Р. Солоу замінили показник темпу зростання заробітної плати на темп зростання рівня цін, або інфляції. Згідно їх кривої, на фазі підйому темпи інфляції зростають, а рівень безробіття зменшується. На спаді високим виявляється безробіття, а інфляція – низькою [2]. Дані криві, зазвичай, характерні тільки для короткострокового періоду.

Надалі статистика не завжди підтверджувала висновки Філіпса. В останній третині 20 століття був відзначено одночасне зростання цін і безробіття. Це явище в економіці відомо як стагфляція [3].